

הזרעים בְּדִמְעָה
בְּרִינָה יִקְצְרוּ
בֹּא יָבֵא בְּרִינָה

נִצְבִּים וַיֵּלֶךְ

כ"ב אלול
תשפ"ו

עלון מס' 795
שנה ט"ז

נִצְבִּים - תוֹכַן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. כל ישראל נצבים לקבלת הברית שהחולף אחר שרירות לבו יענש חמורות (כ"ט, ט-כ"ח).
- ב. הבטחת ה' שישראל יחזרו בתשובה מאהבה באחרית הימים (ל, א-י).
- ג. מצות התשובה (ויש אומרים שמדבר על למוד התורה) - "לא בשמים היא" (ל, י"א-י"ד).
- ד. "ובחרת בחיים" (ל, ט"ו-כ).

וַיֵּלֶךְ - תוֹכַן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. תחלת דברי משה רבנו ביומו האחרון: מחזק את בני ישראל, מצוה את יהושע בדרכי הנהגת ישראל בארץ ומחזקו.
- ב. מצות הקהל בחג הסוכות - המלך קורא פרשיות מספר (חמש) דברים, במעמד כל ישראל.
- ג. ה' מצוה את משה ויהושע ואומר להם את העתיד לבוא לישראל, ומבטיח שלא תשכח התורה מישראל.
- ד. מצות כתיבת ספר תורה.
- ה. משה רבנו מוסר את ספר התורה לידי הלויים, ומצוה להניחו בארון עם הלוחות, ומקהיל את בני ישראל, ואומר את פרשת האזינו.

"הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֵלֵינוּ" (נִצְבִּים כ"ט, כ"ח)

מובא במדרש: בא אדם אחד אל שלמה המלך ובקשו שילמדנו שיחת עופות. החכם מכל אדם השיבו שלא כדאי לו לדעת, ומשהתעקש האיש, למדו שלמה את שיחת העופות. והנה, בלכתו בשדה שומע האיש שני עופות המודיעים זה לזה שבשבוע הבא ימות עדר כבשיו. חזר האיש במרוצה לביתו ומכר מיד את כל העדר קדם שתבוא הרעה אל ביתו. ואכן, כעבר ימים אחדים מתו כל הכבשים אצל הקונה. עברו כמה ימים והנה שומע את העופות אומרים כי בעוד זמן קצר תהיה שרפה בביתו. מיד מכר האיש את ביתו ונצל מהפסד גדול. והנה בשבוע השלישי שמע מהם בשורה רעה מאוד, כי בעוד כמה ימים יאסוף איש פלוני אל עמיו, והכונה היתה אליו. בא האיש בבילה אל שלמה המלך וספר לו את מה ששמע. אמר לו שלמה: אמרתי לך שלא טוב שתדע את שיחת העופות, אם לא היית שומע את השיחות הקודמות והיית מפסיד את העדר והבית תוך קבלת דין שמים באהבה, והיית שב בתשובה על מעשיך, היו אלה כפרה על נפשך. אבל עתה, שהאזנת לשיחות והצלת את ממונך מבלי לתקן את נפשך, אין לך ברירה אלא לעזב את העולם... ישנם מקרים בהם נגזרה גזרה לא טובה על אדם, והקדוש ברוך הוא המרחם על עמו ואינו חפץ במוות המת כי אם בשובו וחייה, מבקש לתת ענש אחר, קל יותר, ועל ידי זה מבטל את רע הגזרה, בתנאי שיקבלו את הענש הקל בתמימות וישובו בתשובה. אפשר שזו הסבה שהקדוש ברוך הוא גורם לכך שלעיתים יולד להורים ילד בעל מום שגיבא בעקבותיו צער וקשי לכל המשפחה, אך אם יהיו פקחים דים, ויקבלו את הגזרה ללא טריוניות, יזכו שתתבטל מהם גזרה קשה יותר. מתפללים אנו 'וטהר לבנו לעבדך באמת', 'באמת' ראשי תבות במפלא ממך אל תדרוש, או במכסה ממך אל תחקר. [ואזרות התורה]

דבר העוזר

משה רבנו עליו ביום מותו כתב ארבעה פרשיות: נצבים, וילך, האזינו וזאת הברכה. למה נסמכה פרשה (נצבים) זו לפרשת קללות (כי תבוא), לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים בפרשה זו, חוץ מארבעים ותשע שנאמר בתורת כהנים, מיד הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמד באלו, מיד קרא אותם משה והיה מפסון (מדרש ילקוט שמעוני כ"ט, ט-י). כתוב בפרשת נצבים (ל, כ): "לאהבה את ה' אלקיך לשמע בקלו ולדבקה בו".

מצות דבקות בה' נזכרת כבר בפסוק (דברים י'): "את ה' אלקיך תירא אותו תעבד ובו תדבק". וכן (פסוק י"א, כ"ב): "כי אם שמר תשמרון וגו' ולדבקה בו".

וכתב הרמב"ן בפרושו על התורה, (שם) וזה לשונו: "אולי יאמר, לאהבה את ה' ללכת בכל דרכיו עד שתהיו ראויים לדבקה בו בסוף... ויתכן שתכלל הדבקה לומר שתהיה זוכר ה' ואהבתו תמיד, לא תפרד מחשבתך ממנו בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, עד שיהיו דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו בלבד ולבו איננו עמהם, אבל הוא לפני ה'. ויתכן באנשי המעלה הזאת שתהיה נפשם גם בחייהם צרורה בצרור החיים, כי הם בעצמם מעון לשכינה".

וכתב רבנו ה"אבן עזרא" (שמות ל"א, ח): שרש כל המצוות - עד שיאהב את ה' בכל נפשו וידבק בו.

ובמהר"ל ("נתיבות עולם" סוף נתיב האהבה): כי כל המצוות הם, שיהיה לאדם דבקות בו יתברך.

וב"פרי הארץ" (באגרות): כל מצוות התורה והסיגים והגדרים, המה צורפי מדות ועצות לדביקות, כמאמר הזהר (חלק ב' פ"ב): שקורא לכל מצוות התורה "עשיו", פרוש: עצות. והיא היא השיאים של עבודת ה' - להגיע לדביקות בה' יתברך.

וב"עבודת ישראל" (אבות פ"ג מ"מ): הנה כל התורה כלה היא רק להדבק בהקדוש ברוך הוא, ולכן סים משה רבנו עליו השלום אחרי התוכחות: "ובו תדבקון".

ובספר "מסלת ישרים" בפרק א', בבארו את חובת האדם בעולמו, מאריך בבאור ה"דביקות": שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, ומקום התענוג והעדון הגדול הזה באמת הוא בעולם הבא, אבל להגיע לזה צריך לעבר את פרוזדור העולם הזה, עין שם בארץ. וכתב שם, שזו היתה כל בקשת דוד המלך ע"ה: "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש - שבת בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כ"ז, ד), וכן אמרו: "ואני קרבת אלקים לי טוב" (תהלים ע"ג, כ"ח), שאין לי טוב אחר באמת, רק קרבת אלקים. והיינו, הדבקות בו יתברך, שהוא, בעצם, הענג הגדול והעדון האמתי. שאמנם לזכות לו בשלמות - כל אחד לפי מדרגתו - הוא בעולם הבא, אבל כבר בעולם הזה צריך להשתדל להכין עצמו לקרב עצמו למידה זו ככל האפשר.

הגמרא (כתובות ק"א): שואלת וכי אפשר להדבק בו - בהקדוש ברוך הוא? הרי אש אוכלתו, ובמסכת סוטה (י"ד) הגמרא שואלת שאלה דומה על הפסוק "אחרי ה' אלהיכם תלכו", ומשיבה שיש להדבק במדותיו של הקדוש ברוך הוא: "מה הוא רחום, אף אתה יהיה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון, אלא הדבק במדותיו ובמעשיו וכן על זה הדרך.

שנזכה להדבק במדותיו של הקדוש ברוך ובבין אדם לחברו, ואז מבטחת לנו שנה טובה ומתוקה.

הנשמה לך וחגוגה פעלך חוסה על עמלך - חוסה, פי גם חגוגה - "שלק" הוא!

על מילות הסליחות הללו המשיל המגיד מדובנא משל נפלא: ילד קטן נותר יתום מאביו ומאמו. את אביו כלל לא הכיר, מאחר שנפטר בהיותו תינוק בעריסה, ואת אמו אבד הילד בגיל שמונה. כך נותר בודד ואמלל. בעת שישבו 'שבעה' על פטירת האם, דנו בני המשפחה מה לעשות עם היתום הקטן. הדודה, אחות הנפטרת, אמרה: 'אני אאמן אותו. אני אגדל אותו כפי שאמא שלו, אחותי, רצתה שיגדל'. הדוד, אחי האב, הציע שהוא יקח את הילד לביתו, ויגדל אותו עם ילדיו. לבסוף אמר אחיו הגדול שלו, שפבר היה נשוי: 'אני אקח אותו אל ביתי. הוא אחי מאבא ומאמא, עצמי ובשרי. אצלי יהיה לו הטוב ביותר'.

האח הגדול גדל אחיו הקטן במסירות רבה. הוא היה עבורו כאחד מילדיו. השנים חלפו, והילד הקטן הגיע לגיל מצוות, ואחר כך באה גם עת דודים. האח הגדול חפש עבורו פלה יראת שמים וגבורת מעלות. הוא רצה עבורו את הטוב ביותר. אך על אף החפזים המרבים, לא נמצאה הפלה המתאימה.

יום אחד הציע לו מפר: מדוע זה לא תקח את אחיך כחתן עבור בתך, הצעירה ממנו בשנה אחת בלבד? הן אתה מכיר היטב את הבחור ויודע מהן מעלותיו ומהם חסרונותיו. דבר לא נסתר ממך. האח הגדול שוחח עם רעייתו על הרעיון, ולאחר מכן הציעו זאת בפני בתו, אשר הסכימו לדבר. דברו עם האח הקטן, ואף הוא חפץ בכך. שברו צלחת וקבעו תאריך לחתונה. אך זמן מה לאחר שנשאו זה לזה בשמחה גדולה, התערער השלום ביניהם... האח הקטן שהפך לבעל, לא כבד את אשתו כראוי, עד שמרב צער חזרה הרעיה בוכיה לבית הוריה... האח הגדול נסה להשכין שלום ביניהם, אך למרות כל מאמציו - המצב הלך והדרדר, עד שיום אחד אמרה הבת: 'אבא, די. אינני יכולה יותר!' ראה האב את מצוקת בתו, וגם הוא החליט: עד כאן! נסינו כל כך, חפינו כל כך הרבה, אי אפשר יותר. הגיע הזמן לגט! האח הצעיר הזדעזע ונחרד. הוא נסה לשדל את אחיו הגדול כי מהיום והלאה הוא ישתנה, אך האח הגדול לא רצה לשמע. 'תתן את הגט תחלה, ואחר כך נדבר'...

בנסיון נואש, דפק האח הצעיר פעם נוספת על דלתו של אחיו הגדול: 'לאן אתה זורק אותי, לרחוב? למצבות של אבא ואמא שלנו? אל תשכח: נכון, זו הבת שלך, אבל גם אני אח שלך! בבקשה, רחם עלי, ואני מבטיח לך שתהיה מרצה ממני!...' הדברים נגעו ללבו של האח הגדול. אכן, זהו אחיו הקטן, עצמו ובשרו, ואיך לא ירחם עליו?! דבר האיש עם בתו, וקבל את הסכמתה לנסיון נוסף. האח הקטן קבל על עצמו באמת ובתמים לנהוג כשורה, ואכן, מאותו יום שרר השלום ביניהם.

ממשיך המגיד מדובנא בנמשל: נשמת האדם באה אל הקדוש ברוך הוא בבכיות ובצער: 'אוי, רבונו של עולם, אין אני יכולה לשאת זאת! אני הרי נשמה, מכסא הכבוד חצבתי, ואיני יכולה לחיות בכפיפה אחת עם חגוגה, שמושך כל העת לחמירות ולגשמייות. הוא רוצה לדבר לשון הרע! הוא כועס! הוא לא נזהר מגזל ומעשק! ואני, שחצובה מכסא הכבוד, כל חפצי ומנמתי רק קדשה, רוחניות ועשית רצון ה' על ידי תורה ומעשים טובים. אינני יכולה יותר! אני רוצה לפרש מהחגוגה הזה!'

אומר הקדוש ברוך הוא לחגוגה: 'די, הנשמה צודקת, היא כבר לא יכולה לשאת אותך. הגיע הזמן שאתן לה להפרד ממך...' מתחנן חגוגה: 'רבונו של עולם, הנשמה לך' - נכון, הנשמה שייכת לך, ומכסא הכבוד חצבה, אבל אל תשכח ש'חגוגה פעלך' - גם חגוגה שלך, אתה יצרתו. על כן, רבונו של עולם, 'חוסה על עמלך', אגא ואגא רחם עלי! ומוסיף חגוגה ומפציר: 'רבונו של עולם, אגא, עשה למען שמך, ומהיום והלאה איטיב את דרכי, ואעשה רצונך. אתחיל לעשות שלום עם הנשמה... והקדוש ברוך הוא נענה לו ונותן לו עוד אפשרות לתקן. אולם מאחר שהנשמה רוחנית וחגוגה גשמי - איך נתן להשכין שלום ביניהם? עצה נפלאה לענין זה היא - שבת קדש.

"אתם נצבים היום בלכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל" (נצבים כ"ט, ט) - סגלת אמירת מאה ברכות בכל יום בכל עת ובכל צרה

כתב החיד"א (רוח חיים דרוש א' דבר המתחיל ואפשר לתת) בשם ה'רוקח' (הלכות ברכות סימן ש"כ): המברך מאה ברכות בכל יום נצול ממאה קללות שבפרשת כי תבוא (שהלא מלבד הצ"ח קללות הכתובות במפרש בתורה בפרשת כי תבוא, ישנן עוד שתי קללות. גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזה. ו'חלי' ו'מכה' הן עוד שתי קללות. נמצא סך הכל מאה קללות).

ומבאר בדברי ה'רוקח' שאמירת מאה ברכות בכל יום אינה סגלה להנצל רק ממגפה, אלא גם סגלה כללית להנצל מכל מאה קללות שבתורה. וזכורני שלפני שנים רבות, בזמן שהיה עת צרה בארץ ישראל, הייתי בראש העין וכנסו שם את כל בני העיר לעצרת תפלה ותקעו בשופרות. והיה שם זקן מפלג, צדיק ומקבל שעלה מתימן, והרים קולו בדרשה: 'אנחנו מחפשים עצה להנצל, ומדוע צריכים אנו למצא עצות אחרות ממה שמסרו לנו חז"ל סגלה נפלאה - לברך בכל יום מאה ברכות בכונה, ועל ידי זה נצולים מכל צרה, וספר שהיה מקבל אצלם בתימן בכל עת צרה לברך מאה ברכות בכונה, והם אכן ראו ישועות גדולות כשעשו כן, ודרש מכלם לקבל על עצמם מאה ברכות בכל יום, גם בשבת, בכונה, ועל ידי זה ינצלו. ובכל דור ודור, ובפרט בעת צרה, יש להזהיר על אמירת מאה ברכות, שהוא חיוב גמור, וזהו דבר קל אך היצר הרע גורם לזלזל בזה (ולגבי נשים יש אומרים שפטריות אבל יש אומרים שחיבות כי התקנה היתה למנוע פרענות. וזה שיש גם בנשים. וגם אם אינן חיבות, על כל פנים בודאי יש בזה קיום התקנה).

ובפרט בימים הללו, ימי התשובה, יש להקפיד על אמירת מאה ברכות בכונה, כי כאשר האדם מקפיד לומר מאה פעמים ביום 'ברוך אתה ה' בכונה, ונכנסים בלבו יראת שמים ופחד מחטא, ומה עוד שעל ידי זה מגיע להכרה שהקדוש ברוך הוא נמצא לידי בכל רגע ומנהל אותו בכל פרט בחיים, וגדל התביעה עליו בכל חטא, שעמד לפני המלך ומרד בו בפניו, ויתעורר לשוב בתשובה שלמה. וזהו מה שתקנו לומר בנסח הודוי 'חטאתי, עויתי, פשעתי לפניך', ולכן בשעת הודוי צריך להתנדות על זה גופא ולהכיר בגדל החטא שמרד במלך לפניו, ולשוב לה' מתוך הכרה באמת שהמלך נמצא לפניו, ובהא גופא שבשעת הודוי מגיע להכרה שהקדוש ברוך הוא נמצא לפניו ממש - מתכפר לו חטאו. וזהו טעם הדבר שבראש השנה אין מזכירים כלל בקשת סליחה ומחילה, אלא כל התפלה היא רק על ענין מלכויות, ובארו הפוסקים (משנה ברורה תקפ"ד, א) שאין אומרים ודוי בראש השנה כדי שלא לתן פתחון פה למקטרג, ותמהו בזה המפרשים, שהרי ראש השנה הוא אחד מעשרת ימי תשובה, ואם כן איך יתכן שאין אנו מתעסקים בראש השנה בעבודת התשובה? אמנם סוד הדבר הוא כפי שבארו בעלי המוסר, שאמירת המלכויות עצמה נחשבת כמעשה תשובה, שהלא אמירת המלכויות ענינה לקבל על מלכות שמים, וכמו שאמרו בגמרא (ראש השנה ט"ז). 'אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני בראש השנה מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם', ועקר חמור החטא הוא מה שהחוטא מרד במלך לפניו ממש, ואם כן בשעה שהאדם מקבל על מלכות שמים בראש השנה, ומגיע להכרה שעיני הקדוש ברוך הוא פקוחות על כל מעשה בני אדם, בזה גופא הוא שב בתשובה להקדוש ברוך הוא ועוקר בכך את החטא שמרד בקדוש ברוך הוא בפניו, ונמצא שגם בראש השנה אנו מתעסקים בעבודת התשובה.

[רבי משה שטרנבוך שליט"א]

"וְאֵנֹכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר פָּנַי..." (ויִלָּךְ ל"א, י"ח) - "אֲכֹן אֶתָּה א-ל מִסְתַּתֵּר"

במעון קדשו פנימה, ישב הרב ברוך ממעזיבזו זצ"ל ועסק בעבודתו הקדושה. לפתע שמע קול נער בוכה. היה זה נכדו, לימים הרב רבי יחיאל מיכל מדרוהוביטש זצ"ל, בעודו עלם רך בשנים. 'מה לך בוכה?' הרים הסבא קדישא את קולו.

נגש אפוא הילד וספר לזקנו בקול חנוק מדמעות, כי שחק עם אחד הנערים במשחק המבואים, כשאחד מתחבא וחברו צריך לחפש אחריו. וכאשר הגיע תורו להתחבא, המתין זמן רב במחבוא, עד שחלפה שעה ארפה. 'צא, אפוא, לראות מדוע לא מצליח חברו למצא אותו, או אז נודע לו שחברו כלל לא חפש אחריו מלכתחלה... הוא הרגיש משפל מהמעשה, ולכן פרץ בבכי תמרורים. שמע הסב את המעשה ולמרה הפלא הצטרף אף הוא לבכיו של הנכד, ובכה מאין הפוגות. רק לאחר שנגעו קמעה באר הצדיק למקורביו אחוזי התדהמה: 'דעו לכם, כי השכינה דברה מתוך גרונו של העלם, ומהבל פיו אפשר להתבונן במה שכביכול בוכה ואומר הקדוש ברוך הוא: הלא הוא, יתברך, מסתתר בעולם הזה ונעלם מאחורי כל קשי וכל נסיון, ומצפה ומיחל שבניו אהוביו יחפשו אחריו, עד שימצאו אותו ויגלו את קבודו. אך כאשר שוכחים בני ישראל כי אל-מסתתר בשפיר חביון, הרי כמה צער יש לו יתברך מכך... הוא הדבר שמביא אחיו של הרבי ר' ברוך, הלא הוא רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זצ"ל, בספרו הקדוש 'דגל מחנה אפרים' (בפרשתנו, וכן בפרשת כי תבוא דבר המתחיל 'קומי אורי', בארפה) משל נאה בשם זקנם הגדול - רבנו ה'בעל שם טוב' הקדוש זצ"ל, כי כל מהותו של הדין בימים הנוראים הבאים לקראתנו לשלום, אינה אלא 'אחיזת עינים' שמאחוריה מתכסה האב הרחמן כדי שנחפש אחריו. וזו לשון קדשו: 'וְאֵנֹכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר פָּנַי' - והוא לכאורה תמיהה גדולה, איך אפשר שהקדוש ברוך הוא יסתיר פניו מישראל חלילה, ואיך תהיינה להם חיות ותקומה, כי זה כל חיותם של ישראל עם קרובו, שנקראו 'בנים למקום'.

משל הוא למלך שעשה כמה מחצות באחיזת עינים לפני היכלו, שלא יוכלו להכנס אליו, ונסתתר שם, ועשה חומות ואש ונהרות באחיזת עינים, והנה מי שהיה חכם, נתן לב לדבר - איך אפשר שאביו הרחמן לא יתרחק להראות פניו לבניו ידידיו? אין זה כי אם אחיזת עינים, והאב רוצה לנסות אם ישתדל הבן לבוא אליו, ובאמת אין שום הסתרה. והנה מיד כשמסר נפשו לילך בנהר - נסתרה אחיזת העינים, ועבר בו, וכן בכל המחצות, עד שבא להיכל המלך. ויש טפש שיאיר להתחיל לעבר את המחצות, ויש שעובר את המים, וחוזר מפני החומות ומפני האש. והנמשל ידוע. והנה מי שמסר נפשו ועובר בכל המחצות ודחק עצמו עד שבא אל המלך, אז יבוא למעלה יותר גדול מקדם, וזהו 'אנכי ארד עמך' (בראשית מ"ו, ד), היינו כשתתן לב ותבין שאפלו בירידה יש גם כן 'אנכי', הינו ההסתרה, שנסתתר עצמו, מכל מקום היא גם כן לטובתך, אז: 'וְאֵנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עִלָּה', היינו שתזכה למעלה יתרה, וזהו 'גם עלה' והבן. וזהו 'כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך' (ויִלָּךְ ל"א, ו) - תמיד, הן בירידה והן בעליה, אז 'לא ירףך ולא יעזבך', ותרגומו 'לא ישיבקינכון ולא ירחיקינכון', היינו אפלו כשנסתתר לפעמים, מכל מקום לא להרחיק ממך היא, כנ"ל.

ומסים דברי קדשו: והוא שמרמז פאן: 'וְאֵנֹכִי הַסֵּתֶר', היינו כשתתן לב להבין שאנכי היא בהסתרה, אז 'אסתיר', על דרך 'הדסה היא אסתיר', ו'הדס' בגימטריה 'חיים' (עם הכולל), והיינו שאז תוכל לאור באור פני מלך חיים. וזהו 'אסתיר את פני'.

וזהו סוד ראש השנה וסכות, בתחלה 'בכסה' - הינו שיש הסתרה, ואחר כך בספה באתרוג ובחיים, כי 'לולב' ו'הדס' שניהם מספרם 'חיים', כנ"ל, שזוכה לאור באור פני מלך חיים.

[הרב משה רוקסמן שליט"א]

"לֹא־הִבֵּה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדַבֵּק בוֹ כִּי הוּא חַיִּךְ וְאַרְךְ יָמֶיךָ..." (נצבים ל, כ)

המשנה (מכות כ"ג:) אומרת: ר' חנניא בן עקשיא אומר: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. המפרשים שואלים: הרי על ידי שהרבה מצוות, יכול אדם להכשל יותר, אם כן יש פאן גם חובה?!

הרמב"ם (בפירוש המשניות שם) כתב: מעקרי האמונה בתורה, כי כשיקיים פראוי וכהגן מצוה מתר"ג מצוות, ולא ישתף עמה כונה מכוננת העולם בשום פנים, אלא יעשה אותה לשמה מאהבה, ויזכה בה לחיי העולם הבא.

ועל זה אמר רבי חנניא כי המצוות, בהיותן הרבה, אי אפשר שלא יעשה אדם בחייו אחת מהן על מתכנתה ושלמותה.

ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה. וממה שיורה על העקר הזה, מה ששאל ר' חנניא בן תרדיון 'מה אני לחיי עולם הבא', והשיבו המשיב 'כלום בא מעשה לידך', כלומר - האם נזדמן לך לעשות מצוה כהגן? השיבו כי נזדמנה לו מצות צדקה בשלמות ככל שאפשר, וזכה לחיי העולם הבא.

ופרוש הפסוק (ישעיה מ"ב): 'ה' חפץ למען צדקו' - לצדק את ישראל, למען כי 'גדיל תורה ויאדיר'.

וכונת הרמב"ם לדברי הגמרא (עבודה זרה כ"ח): כשחלה רבי יוסי בן קסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו. אמר לו: חנינא אחי, אי אתה יודע שאמה זו מהשמים המליכה, שהחריבה ביתו ושרפה היכלו והרגה חסידיו ואבדה טוביה, ועדין היא קימת. ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וספר תורה מנח לך בחיקך. אמר לו: מהשמים ירחמו. אמר לו: אני אמר לך דברי טעם, ואתה אומר לי 'מהשמים ירחמו'?! תמה אני אם לא ישרפוך ואת ספר התורה באש.

אמר לו: רבי, מה אני לחיי העולם הבא? אמר לו: כלום מעשה בא לידך? אמר לו: מעות פורים נתחלפו לי במעות צדקה וחלקתים לעניים. אמר לו: אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי. עד כאן.

מדוע שאל רבי חנינא 'מה אני לחיי העולם הבא', והרי הוא מוסר נפשו על קדוש ה', ומלמד תורה ברבים! אלא שבכדי לזכות לחיי העולם הבא, צריכה המצוה להיות לשמה ומאהבת ה', ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה. ולכן יתכן שאפלו במעשים הגדולים ביותר עדין אין אדם זוכה לעולם הבא, אם מערבת בהם כונה או נטיה שאינה לשמה ואהבת ה'.

וזאת היתה שאלת רבי חנינא בן תרדיון לרבי יוסי בן קסמא. ועל זה שאלו רבי יוסי 'כלום מעשה בא לידך' - האם נזדמן לך לעשות מצוה כהגן. וכשהשיבו שעשה מעשה צדקה כהגן, אמר לו רבי יוסי בן קסמא: אם

כך מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

וב'שי לתורה' העיר שכונת הרמב"ם אינה במי שמקיים מצוה אחת פראוי ואינו מקיים את השאר, אלא

במי שמקיים את כל התורה, ורק בכדי להגיע לעולם הבא צריך שתהיה בידו לפחות מצוה אחת בשלמות.

[טיב הפרשה]

"פן יש בכם איש... אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלקינו" (נצבים כ"ט, י"ז) - ספור

שקיעת החמה מתקרבת, העיר פראג מתכוננת לבוא השבת. יהודים ממנהלים לסיים את ההכנות האחרונות לכבוד שבת קדש, ופה ושם כבר נראו יהודים לבושים בגדי שבת המקדימים ללכת בניהולת לבית הכנסת. אל פנדק העיר נכנס זה עתה יהודי, אשר הגיע מהעיר הסמוכה כדי לקנות סחורה בפראג, ועתה צריך היה לשבות בה. בזריזות גמר את ההכנות האחרונות לשבת, אך מוחו עבד בקדחתנות, מחפש מוצא לבעיתו. הוא הגיע לעיר עם סכום כסף גדול, עשרת אלפים דינרי זהב, כדי לקנות סחורה, אך עתה חפש מקום בו יוכל לשמר את הכסף למשך השבת. לפתע נצנץ במוחו רעיון; חיש מהר נטל את צרור כספו ויצא בחפזה לכוון ביתו של אחד מסוחריו פראג עמו עסק במסחר מפעם לפעם, ומפיון שהכירו כאדם ישר ונאמן, החליט שיפקיד בביתו את הכסף עד צאת השבת. שמח וטוב לב הלך היהודי לבית הכנסת, לאחר שנפרד מהסוחר שכספו הפקד אצלו. מיד במוצאי השבת מהר היהודי לביתו של הסוחר כדי לקבל חזרה את כספו. 'כסף?' - התמם הסוחר 'על איזה כסף הנך סח, מתי הפקדת אצלי כסף?' האיש חשב כי הסוחר חומד לו לצון, והמשיך לבקש ולהתחנן: 'אנא, החזר לי בבקשה את כספי! כך בקש שוב ושוב, אך הסוחר, בעל הבית, המשיך לטעון כי מעולם לא הפקד אצלו כסף. הבין האיש כי נלכד ברשתו של רמאי, וכשנפשו מרה עליו ולבו בוכה בקרבו החל לצעד בחזרה לפנדק כשהוא לא יודע מאין יבוא עזרו.

לפתע, התנער ובצעדים נמרצים פנה ללכת לביתו של רבי יחזקאל לנדא, רבה של העיר פראג, כדי לטל ממנו עצה ותושיה. בקול נסער מלווה בפרצי בכי הבוקעים מעמקי לבו ספר האיש את ספורו לפני הרב, וסיים בבקשת עזרה. רבי יחזקאל לנדא הרגיע את האיש ובקש ממנו שיבוא לביתו בבקר המחרת. ואכן, מיד למחרת בבקר התייצב האיש האורח בעיר פראג בביתו של הרב. מיד שלח הרב את שמשו כדי להזמין לביתו את הסוחר המכחיש כי הפקד אצלו כסף, ואל האיש פנה הרב ובקשו להסתתר בחדר סמוך. וכך אמר אליו: 'כאשר תשמע שאני משוחח עם הסוחר, צא מן המסתור והכנס אל החדר בו נשב, ושם תטען את טענתך.

שמע האיש בקולו של הרב ועודנו מסתתר בחדר הסמוך הופיע הסוחר בבית הרב. רבי יחזקאל הזמין לשבת, והחל משוחח עמו אודות מצב העני בקהלת פראג. 'בקהלה שלנו', אמר הרב, 'ישנם עניים מרבים הגוועים ברעה, ולצרכיהם דרושה לנו תרומה בת אלף זהובים!' - 'מה', אלף זהובים??!! נדזעק הסוחר, 'האם הרב רוצה ממני סכום גדול כל כך? נראה אפא כי רבנו חושב אותי לאחד מן העשירים בעיר, אך דע לך כי בשנים האחרונות הורע מצבי, רבים מחברי פשוטו את הרגל, ומצבי הנוכחי הוא בכי רע, לפיכך, למרות רצוני, אין ביכולתי למלא עתה את בקשת רבנו'. הרב המשיך להפציר בסוחר לתרם סכום כסף לצדקה, והסכים להוריד את הסכום כדי מחציתו, לחמש מאות זהובים. אך הסוחר עמד בסרובו וטען איני יכול לתת סכום כסף כה גדול לצדקה. הרב הוסיף לדבר אל לבו והוריד מן הסכום: 'שמא יכול אתה לתת שלש מאות זהובים?' אך הסוחר לא שנה את דעתו ואמר: 'כבוד הרב, איני יכול לשלם עתה סכום כסף לצדקה'. תוך כדי שיחתם, נפתחה לפתע הדלת ואל החדר התפרץ היהודי שהסתתר בחדר הסמוך, והחל זועק בקול כאוב: 'רבי ומורי, הושיעה נא! אדם זה היושב מולך גנב את כספי ואת כספי אחרים! בערב שבת הפקדתי אצלו 10,000 דינרי זהב, אולם כשבאתי לקחת את כספי בחזרה, הכחיש הלה את הדבר, וסרב למסר לי את פקדוני! אנא, רבי, רחם וחוס עלי וצוה על אדם זה להשיב לי את כספי, שאם לא כן, אנה אני בא?'! הביט הרב בפני הסוחר היושב מולו ושאלו: 'כלום מכיר אתה את היהודי הלה?' - 'אמנם כן', אשר הסוחר 'מכיר אני אותו מעסקי מסחר שעשינו יחד, אך זה זמן רב לא חדש את קשרי המסחר בינינו, ואמש התפרץ הלה אל ביתי וצעק כי עלי להחזיר לו את כספו שמעולם לא הפקיד אצלי'.

שמע היהודי את תשובת הסוחר החל לבכות ולצעק בדמעות: 'גנב! שקרן! גזלן! הרי במו ידיך לקחת ממני את כספי בערב שבת, כיצד מעז אתה להכחיש זאת? פנה הרב אל הסוחר ואמר לו: 'רואה אני שלא בנקל תפטר מן האיש הזה, אולי באמת מוטב כי תתן לו סכום כסף, כדי שיתרצה ויעזבך לנפשך וללך לדרכו?' - 'אכן, הרב צודק, ודבר חכם הוא זה, מוכן אני לתת לו מאה זהובים ובלבד שניחני לנפשי! השיב הסוחר.

'רבי', זעק היהודי 'הפקדתי אצלו עשרת אלפים דינרי זהב, וכיצד זה שהוא רוצה להחזיר לי רק מאה זהובים?! לא, איני יכול, עליו להחזיר לי את כל כספי בשלמות!'

אמר הרב לסוחר: 'ראה, אדם זה נטפל אליך על לא עול בכפיך - כטענתך, שמא כדאי לך להגדיל את הסכום כדי להפטר מטרדן זה. תן לו שלש מאות זהובים, ובדאי יתרצה למתנתך'. 'מסכים אני', הדרזו הסוחר לומר לרב, 'אתן לו, לחצוף, שלש מאות זהובים ובלבד שיפסיק להטיל בי חשדות שוא! שוב נשמעו זעקות שבר מכון היהודי 'לא! זעק ברב יאוש 'עשרת אלפים דינרים ולא זהב אחד פחות! 'כלום אינך מסתפק במתנה מכבדת של שלש מאות מאות זהובים?' שאל הרב את היהודי 'כבוד הרב, איני חפץ במתנות ולא בנדבות' יבב האיש בשאירת כוחותיו, 'רוצה אני את המגיע לי - עשרת אלפים הדינרים שלי בשלמותם!' 'מדוע צועק אתה?' שאל הרב את היהודי, ובפנותו לסוחר הוסיף במהירות: 'תן לו חמש מאות זהובים, וכך נפטר ממנו לצמיתות ותשכח מפל הענין'. 'מסכים אני', השיב הסוחר, וכבר שלף את ארנקו כדי למנות את הסכום הדרוש כדי לגרש את הטרדן המצעק. כשראה רבי יחזקאל באיזו מהירות שלף את ארנקו והחל לספר את הכסף, קם ממקומו ובקול רועם פנה אל הסוחר: 'החזר ליהודי מיד את כספו! החזר את פקדוני! עתה ברור לי לחלוטין כי אדם זה הפקיד אצליך את כספו. הן לפני הכנסו בקשתי ממך סכום כסף לצדקה, וסרבתי, וטענתך היתה כי מצבך הכספי גרוע ואינך יכול לתרם לצדקה. ולפתע פתאום מוכן אתה בחפץ לב לתת סכום כה גדול לאדם זר, שלדברך מכיר אתה אותו אך במעט, ואינך חיב לו אף פרוטה שחוקה?! אכן, גזלן אתה! הודה על האמת והשיב את הפקדון בשלמות! פניו של הסוחר החורו, הוא הודה בדבר הפקדון והזדרז להשיב ליהודי את כספו בשלמות... [613 ספורים על תר"ג מצוות]

בברכת התורה

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" [משלי ט"ז, א]

לעילוי נשמות

לעילוי נשמות
מור אבי: יעקב בן רחל וצדוק: מרן הראשון הרב עובדיה יוסף זצ"ל
מרת אמי: שרה-סרה בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה
מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
נפתלי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורלי בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית
רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין
שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל: אפרים בן מדלן
אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן אחור אברהם: רפאל בן תמו
אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רולף) בן שמחה: מרדכי בן אוסנת
משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו
שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמה: רחל בת שמשון: דליה בת חיים
הגר בת אהרן והרטה: כותן בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה
רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן
שושנה נוואל בת שדרה: רבקה בת רחל: מוריריד אוסנת בת מרים

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומברג, אלעזר בן שמחה, יצחק בן גיטי

זיווג הגור: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה: רחלי בת זהבה עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: דרור ברטה ורובי איילת בנות כרמית נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה: הילה בת דניאלה

לרפואה:

אהרון בן רחל: משה בן רחל: אהרון בן מרים
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן גר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: אסתר בת שלומית
רחל בת נוארה: רות בת לינה: נורית בת רחל
למור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

לזרע של קימה:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: יואב בן דינה
שושנה ריחל בת מינה: שירה בת שושנה
שמחה צביה בת רחל: יביל בן שלומית
רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס: טריק בת מלם
ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עופרה
מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה
מירי בת סוזן: יוסף בן איריס: סרה בת שאהין

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים